

Cercetări privind patrimoniul natural al comunei Stejaru

Mihai PETRESCU, Viorel CUZIC, Valentin PANAIT, Cristina DINU

CĂI DE ACCES: pe DN22 Tulcea – Constanța, cu intrare pe DC222 Ceamurlia de Sus, apoi pe DC222B

ARII PROTEJATE DE IMPORTANȚĂ NAȚIONALĂ: -

SITURI NATURA 2000: Podișul Nord Dobrogean (SCI), Pădurea Babadag, Stepă Casimcea (SPA)

DESCRIERE CADRU NATURAL:

GEOLOGIE ȘI PEDOLOGIE

Teritoriul administrativ al comunei Stejaru este inclus din punct de vedere geologic în Masivul Dobrogei Centrale. Caracteristică acestei zone este prezența, spre partea superioară a coloanei stratigrafice, a unor elemente tipice atât pentru Formațiunea terigenă superioară ce aparține grupului de Ceamurlia (constituit din șisturi cristaline mezometamorfice), de vârstă Proterozoic Superior (în partea de nord-est a comunei), cât și pentru formațiunile de Dorobanțu și Istria (în partea centrală și de sud-vest a comunei), din cadrul grupului șisturilor verzi de vârstă Cambrian Inferior.

În cadrul comunei Stejaru apar următoarele unități cartografice de soluri: Faeoziomuri greice (în nord) și Cernoziomuri calcarice (în partea centrală și de sud).

Pentru evidențierea aspectelor geologice și pedologice relevante de pe teritoriul administrativ al acestei comune au fost selectate următoarele situri: Mina Altân-Tepe și Pădurea Cavacula. Identificarea tipurilor de sol și de substrat geologic s-a efectuat prin coroborarea datelor obținute în cercetările de teren cu cele din referințele bibliografice (MUTIHAC, 1990; IONESI, 1994; FLOREA, MUNTEANU, 2003; TEACI mss.).

Mina Altân-Tepe

În aflorimente și în haldele de steril au fost identificate șisturi muscovito-biotitice, șisturi muscovito-cloritice, șisturi cuarțoase, caracteristice părții inferioare a Formațiunii terigene superioare, la care se adaugă șisturile sericito-cloritoase biotitice și cuarțite, caracteristice părții superioare a acestei formațiuni. Mare parte din eșantioanele prelevate prezintă mineralizații de oxizi și hidroxizi de fier și diseminații de sulfuri complexe.

În zonă au fost identificate două tipuri de sol: Faeoziom greic, lutos, pe roci compacte nefisurate mezobazice, cu păduri – în partea E-NE; Entiantrosol spolic lutos, pe roci mezobazice compacte fisurate și pietrișuri.

Pădurea Cavacula

În cadrul acestui sit au fost identificate în partea de nord filite verzi sericito-cloritoase în alternanță cu gresii cuarțoase. Conform referințelor bibliografice aceste elemente sunt incluse în cadrul Formațiunii de *Dorobanțu*.

În partea de sud a acestei zone au fost identificate gresii de tip graywake (roci sedimentare psamitice cu matrice pelitică) în alternanță cu pelite verzi și filoane de cuarț alb (ce străbat aceste strate). Rocile prezintă un conținut ridicat în cristale de pirită sedimentară. Referințele bibliografice indică aceste elemente în cadrul Formațiunii de *Istria*.

În sit au fost identificate două tipuri de sol: Faeoziom greic, lutos/luto-argilos, pe materiale eluviale masive mezobazice sedimentare, compacte nefisurate, cu păduri și Faeoziom greic, lutos/luto-argilos, pe loess, cu păduri.

CADRU PEISAGISTIC

Dealurile cu altitudinile cele mai mari din nordul zonei Stejaru (Vârful Altân-Tepe – 320,07 m), cu versanți ce coboară lin spre sud, sunt predominant acoperite de o vegetație cu aspect mozaicat, în care pădurile compacte submediteraneene alternează cu păduri și rariști de silvostepă, poieni cu pajiști stepice și aflorimente de șisturi verzi.

Trupurile de pădure din zona Stejaru, la sud de pajiștile stepice, ocupă o zonă compactă, relativ întinsă între Stejaru și Altân-Tepe, precum și suprafețe fragmentare în jurul localității Vasile Alecsandri, între Stejaru și Neatârnarea și de-a lungul pâraului Hamangia (Giurmeș) sau al unor afluenți ai săi. Cursurile de apă, ce formează lunci înguste, sunt mărginite de vegetație de zone umede.

FLORĂ, VEGETAȚIE ȘI HABITATE

Habitatele prezentate mai jos sunt în totalitate prioritare de interes comunitar, respectiv: 15.A21275 (1530*), 34.92 (62C0*), 34.9211 (62C0*), 41.73724 (91AA*), 41.7A221 (91IO*). Cu toate că în zonă sunt vizibile local efectele pășunatului intens, precum și terenuri puternic antropizate, în special în zona minei Altân Tepe, în ansamblul vegetației naturale cercetate până în prezent predomină numeric asociațiile de tip primar, singura excepție fiind cenotaxonul secundar *Botriochloetum ischaemi*. Date proprii suplimentare referitoare la flora și habitatele din teritoriul studiat au fost publicate anterior (PETRESCU, 2007). Locația Valea Giurmeș este situată în cuprinsul siturilor Natura 2000 „Podișul Nord Dobrogean” și „Stepa Casimcea”, iar stațiunile Pădurea Cavacula și zona Altân Tepe sunt incluse în siturile Natura 2000 „Podișul Nord Dobrogean” și „Pădurea Babadag”.

15.A21275 Pajiști săratate vest-pontice de *Cynodon dactylon* (Western Pontic *Cynodon* saline beds)

Asociația *Trifolio fragifero-Cynodontetum* Br.-Bl. et Bolos 1958 este răspândită limitrof pâraielor, unde formează fâșii mai mult sau mai puțin late, fiind intens pășunată și ruderalizată, cum este cazul Văii Giurmeș în punctul „Măciuca” (VGM; F: II), unde a fost studiată.

Specii caracteristice/edificatoare principale: *Cynodon dactylon* (3; VGM); *Trifolium fragiferum* (+; VGM).

Alte specii: *Achillea setacea* (+; VGM), *Centaurea calcitrapa* (r; VGM), *Cichorium intybus* (+; VGM), *Convolvulus arvensis* (+; VGM), *Lolium perenne* (2; VGM), *Ononis spinosa* (+; VGM), *Plantago lanceolata* (+; VGM), *Polygonum aviculare* (+; VGM), *Taraxacum officinale* (+; VGM), *Trifolium repens* (+; VGM), *Urtica dioica* (1; VGM), *Xeranthemum annuum* (+; VGM).

34.92 Stepe ponto-sarmatice (Ponto-Sarmatic steppes)

Asociația *Medicagini minimae-Festucetum valesiaca* Wagner 1941 a fost observată, în cadrul unor cercetări expeditivă, fără efectuarea de relevée complete, în pajiștile stepice din zona Altân-Tepe (ATE), unde a fost înregistrată o

specie amenințată rară, de interes național, respectiv *Thymus zygoides*. Cenotaxonul a mai fost semnalat și în unele pajiști stepice la vest de confluența văii Hamangia (Giurmeș) cu Valea Cavacula.

Specii caracteristice/edificatoare principale: *Festuca valesiaca* (4; ATE).

Specii amenințate: *Thymus zygoides* (r; ATE).

Asociația *Botriochloetum (Andropogonetum) ischaemi* (Kist. 1937) Pop 1977 a fost cercetată pe versanții Văii Giurmeș, în zona "Măciuca" (VGM) unde pășunatul intens a dus la dezvoltarea unor specii ruderales. Ea a mai fost observată și în pășunile dintre Stejaru și Neatârnarea.

Specii caracteristice/edificatoare principale: *Dichanthium ischaemum* (4; VGM).

Alte specii: *Artemisia austriaca* (+; VGM), *Centaurea diffusa* (+; VGM), *Chondrilla juncea* (+; VGM), *Erodium cicutarium* (+; VGM), *Eryngium campestre* (+; VGM), *Festuca valesiaca* (1; VGM), *Galium humifusum* (+; VGM), *Medicago minima* (+; VGM), *Poa bulbosa* (+; VGM), *Portulaca oleracea* (+; VGM), *Thymus pannonicus* (+; VGM).

34.9211 Stepe vest-pontice de *Thymus zygoides* (Western Pontic thyme steppes)

Asociația *Festucetum callierii* Șerbănescu 1965 apud Dihoru (1969) 1970 a fost întâlnită pe culmea pietroasă a Dealului Altân-Tepe, unde trebuie menționată prezența a trei specii amenințate rare, dintre care *Achillea leptophylla* a fost rar întâlnită în alte situri.

Specii caracteristice/edificatoare principale: *Festuca callieri* (3; ATE).

Specii amenințate: *Festuca callieri* (3; ATE), *Onobrychis gracilis* (r; ATE), *Potentilla bormuelleri* (r; ATE).

Alte specii: *Asperula tenella* (+; ATE), *Dichanthium ischaemum* (+; ATE), *Eryngium campestre* (+; ATE), *Herniaria glabra* (+; ATE), *Phleum phleoides* (+; ATE), *Potentilla argentea* (+; ATE), *Sanguisorba minor* (+; ATE), *Stipa capillata* (+; ATE), *Teucrium polium* (+; ATE), *Thymus pannonicus* (+; ATE), *Verbascum banaticum* (+; ATE).

Asociația *Sedo hillebrandtii-Polytrichetum piliferi* Horeanu et Mihai 1974 a fost observată sub formă de fragmente în zonele de aflorare a substratului de șisturi verzi, în pășunile dintre Stejaru și Neatârnarea.

41.73724 Vegetație forestieră moesică de stejar pufos cu *Galium dasypodium* (Moesian *Galium dasypodium* white oak woods)

Asociația *Galio dasypodi-Quercetum pubescentis* Doniță 1970 a fost cercetată în răriștile de la est de Altân-Tepe (ATE; F: II), unde în stratul ierbos apare *Paeonia peregrina*, specie vulnerabilă și rară inclusă în Lista roșie națională.

Specii caracteristice/edificatoare principale: *Quercus pubescens* (2; ATE)

Specii amenințate: *Paeonia peregrina* (+; ATE).

Alte specii:

- arbori: *Cerasus mahaleb* (+; ATE), *Pyrus pyraeaster* (+; ATE);
- arbuști/liane: *Cornus mas* (2; ATE), *Crataegus monogyna* (+; ATE), *Rosa canina* (+; ATE);
- ierburi/subarbuști: *Ballota nigra* (+; ATE), *Brachypodium sylvaticum* (+; ATE), *Fragaria viridis* (+; ATE), *Geum urbanum* (+; ATE), *Poa angustifolia* (+; ATE).

41.7A221 Vegetație pontică de silvostepă de stejar brumăriu cu arțar tătăresc (Pontic *Acer tataricum*-*Quercus pedunculiflora* steppe woods)

Asociația *Viola suavis*-*Quercetum pedunculiflorae* Doniță 1970 a fost înregistrată pe Valea Cavacula unde este reprezentată printr-un arboret de peste 100 de ani, de mare valoare peisagistică, ce poate fi încadrată în subasociația *carpinetosum* Borza 1958. În aceste fitocenoze au fost inventariate trei specii amenințate la nivel național (R), dintre acestea *Veratrum nigrum* având o distribuție restrânsă în cadrul siturilor studiate.

Specii caracteristice/edificatoare principale: *Carpinus betulus* (2; VCA), *Quercus pedunculiflora* (3; VCA).

Specii amenințate: *Mercurialis ovata* (+; VCA), *Myrrhoides nodosa* (+; VCA), *Veratrum nigrum* (r; VCA).

Alte specii:

- arbori: *Acer campestre* (1; VCA), *Ulmus procera* (1; VCA);
- arbuști/liane: *Cornus mas* (1; PIT), *Crataegus monogyna* (+; PIT), *Ligustrum vulgare* (+; PIT);
- ierburi/subarbuști: *Anthriscus sylvestris* (1; VCA), *Asparagus tenuifolius* (+; VCA), *Chelidonium majus* (+; VCA), *Dactylis polygama* (±; VCA), *Fragaria viridis* (+; VCA), *Geum urbanum* (+; VCA), *Poa nemoralis* (+; VCA), *Polygonatum latifolium* (+; VCA), *Urtica dioica* (+; VCA), *Viola suavis* (+; VCA).

FAUNA

Avifauna. Pe teritoriul administrativ al comunei Stejaru au fost identificate 65 de specii de păsări care se regăsesc în Anexele III și IV B din O.U.G. nr. 57/2007.

Speciile de păsări inventariate a căror conservare necesită desemnarea de Arie de Protecție Specială Avifaunistică, menționate în Anexa III, sunt: *Ciconia nigra*, *Ciconia ciconia*, *Pernis apivorus*, *Milvus migrans*, *Haliaeetus albicilla*, *Circus gallicus*, *Circus cyaneus*, *Circus macrourus*, *Circus pygargus*, *Accipiter brevipes*, *Buteo rufinus*, *Aquila pomarina*, *Aquila clanga*, *Hieraaetus pennatus*, *Falco vespertinus*, *Falco peregrinus*, *Burhinus oedichnemus*, *Asio flammeus*, *Caprimulgus europaeus*, *Coracias garrulus*, *Dendrocopos syriacus*, *Dendrocopos medius*, *Picus canus*, *Dryocopus martius*, *Melanocorypha calandra*, *Lulula arborea*, *Oenanthe isabellina*, *Sylvia nisoria*, *Ficedula parva*, *Anthus campestris*, *Lanius minor*, *Lanius collurio* (32 de specii).

Dintre speciile enumerate mai sus, cele mai rare pentru această zonă sunt: *Haliaeetus albicilla*, *Circus gallicus*, *Circus cyaneus*, *Circus macrourus*, *Circus pygargus*, *Aquila clanga*, *Hieraaetus pennatus*, *Falco peregrinus*, *Burhinus oedichnemus*, *Asio flammeus*, *Oenanthe isabellina*, *Sylvia nisoria*, *Ficedula parva*, *Anthus campestris*.

Au fost identificate 33 de specii protejate ce sunt incluse în Anexa IV B a O.U.G. nr. 57/2007, reprezentând specii de animale care necesită o protecție strict, după cum urmează: *Falco tinnunculus*, *Falco subbuteo*, *Athene noctua*, *Upupa epops*, *Merops apiaster*, *Picus viridis*, *Jynx torquilla*, *Motacilla flava*, *Motacilla cinerea*, *Motacilla alba*, *Bombicilla garrulus*, *Prunella modularis*, *Erithacus rubecula*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Phoenicurus ochruros*, *Sturnus roseus*, *Phylloscopus*

trochilus, *Phylloscopus sibilatrix*, *Phylloscopus collybita*, *Regulus regulus*, *Regulus ignicapillus*, *Muscicappa striata*, *Sitta europaea*, *Oriolus oriolus*, *Corvus corax*, *Passer hispaniolensis*, *Serinus serinus*, *Carduelis spinus*, *Carduelis chloris*, *Carduelis cannabina*, *Carduelis carduelis*, *Carduelis flammea*, *Coccothraustes coccothraustes*. Dintre cele mai rare specii de păsări, din respectiva anexă, pentru această zonă menționăm: *Jynx torquilla*, *Motacilla cinerea*, *Bombycilla garrulus*, *Prunella modularis*, *Sturnus roseus*, *Phylloscopus trochilus*, *Phylloscopus sibilatrix*, *Regulus regulus*, *Regulus ignicapillus*, *Muscicappa striata*, *Corvus corax*, *Serinus serinus*, *Carduelis spinus*, *Carduelis flammea*.

Dintre speciile de păsări identificate în zonă, care nu se regăsesc în cele două anexe ale O.U.G. nr. 57/2007 dar figurează în Anexa II a Legii nr. 13/1993, menționăm: *Accipiter gentilis*, *Accipiter nisus*, *Buteo buteo*, *Buteo buteo vulpinus*, *Buteo lagopus*, *Falco columbarius*, *Apus melba*, *Dendrocopos major*, *Picoides tridactylus*, *Riparia riparia*, *Hirundo rustica*, *Delichon urbica*, *Lanius senator*, *Troglodytes troglodytes*, *Saxicola rubetra*, *Saxicola torquata*, *Oenanthe oenanthe*, *Luscinia megarhynchos*, *Luscinia luscinia*, *Hippolais pallida*, *Hippolais icterina*, *Sylvia curruca*, *Sylvia communis*, *Sylvia borin*, *Sylvia atricapilla*, *Ficedula hypoleuca*, *Parus caeruleus*, *Parus major*, *Certhia familiaris*, *Emberiza citronella*.

Speciile observate care cuibăresc în această zonă sunt: *Pernis apivorus*, *Burhinus oediconemus*, *Asio flammeus*, *Coracias garrulus*, *Dendrocopos syriacus*, *Dendrocopos medius*, *Picus canus*, *Dryocopus martius*, *Melanocorypha calandra*, *Lulula arborea*, *Oenanthe isabellina*, *Sylvia nisoria*, *Ficedula parva*, *Lanius minor*, *Lanius collurio*, *Falco tinnunculus*, *Falco subbuteo*, *Athene noctua*, *Upupa epops*, *Merops apiaster*, *Motacilla alba*, *Prunella modularis*, *Erithacus rubecula*, *Phoenicurus phoenicurus*, *Phylloscopus sibilatrix*, *Phylloscopus collybita*, *Muscicappa striata*, *Sitta europaea*, *Oriolus oriolus*, *Corvus corax*, *Passer hispaniolensis*, *Miliaria calandra*, *Serinus serinus*, *Carduelis spinus*, *Carduelis chloris*, *Carduelis cannabina*, *Carduelis carduelis*, *Buteo buteo*, *Hirundo rustica*, *Delichon urbica*, *Saxicola rubetra*, *Oenanthe oenanthe*, *Luscinia megarhynchos*, *Luscinia luscinia*, *Hippolais pallida*, *Hippolais icterina*, *Sylvia curruca*, *Sylvia communis*, *Sylvia borin*, *Sylvia atricapilla*, *Parus caeruleus*, *Parus major*, *Certhia familiaris*, *Emberiza citrinella*.

Mamifere. Pe teritoriul comunei Stejaru au fost identificate 31 de specii de mamifere, respectiv: *Erinaceus concolor*, *Talpa europaea*, *Crocidura suaveolens*, *Rhinolophus hiposideros*, *Myotis myotis*, *Nyctalus noctula*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Pipistrellus pygmaeus*, *Pipistrellus nathusii*, *Pipistrellus kuhlii*, *Lepus europaeus*, *Spermophilus citellus*, *Dryomys nitedula*, *Microtus agrestis*, *Mus musculus*, *Mus spicilegus*, *Vormela peregusna*, *Apodemus sylvaticus*, *Apodemus flavicollis*, *Rattus norvegicus*, *Spalax leucodon*, *Canis aureus*, *Vulpes vulpes*, *Meles meles*, *Mustela putorius*, *Mustela nivalis*, *Martes foina*, *Mustela eversmanii*, *Felis silvestris*, *Sus scrofa*, *Capreolus capreolus*. Speciile strict protejate identificate în zonă, care se regăsesc în Anexa III a O.U.G. nr. 57/2007 (5 specii), sunt: *Rhinolophus hiposideros*, *Myotis myotis*, *Spermophilus citellus*, *Vormela peregusna*, *Mustela eversmanii*. Speciile care necesită o protecție strictă, fiind incluse în Anexele IVA și IVB, sunt: *Nyctalus noctula*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Pipistrellus pygmaeus*, *Pipistrellus nathusii*, *Pipistrellus kuhlii*, *Dryomys nitedula*, *Felis silvestris*, *Spalax leucodon*.